

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 30 pett
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.—, večji inserati pett
vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vracajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO

LJUBLJANA, Knafljeva ulica štev. 5.

Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUZNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. — JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Racun pri poštnem Cekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

POSPEŠEVANJE KMETIJSTVA V DRAVSKI BANOVINI

Nadaljevanje razprave banskega sveta o proračunu oddelka za kmetijstvo

Ljubljana, 23. januarja. V naslednjem nadaljujemo poročilo o razpravi banskega sveta, o proračunu kmetijskega oddelka banske uprave, ki se je vršila v sredo ves dan.

G. Robič Srečko je predložil več predlogov o obnovi vinogradov. Banska uprava naj izda uredbo o izdaji samo izključno selekcijoniranih cepitev banovinskih in privavnih trnicam. V banovinskih trnicah naj se prične z gojitvijo primernih trt za namizno grozdje. Govornik je prosil, naj banska uprava izdatno podpira vinarske zadruge in naj posreduje pri osrednjem vladi, da prizna izvozno premijo že pri količini izvoženega vina od 9 hl naprej ter naj dovoli domaćim kupcem našega vina zatošarinjenje šele tedaj, ko ga nastavi za konzum. Dalje je prosil, naj banovinska uprava posreduje pri osrednjem vladi, da se ozira pri sklepanju trgovinskih pogodb z inozemstvom na naš izvoz vina. Važno je to zlasti zaradi tega, ker stojimo tik pred sklepanjem trgovinskih pogodb s Češkoslovaško republiko. Skupna trošarina na vino naj ne presega 2 Din od litra.

G. Šerbinek Ivan je predlagal, naj banska uprava podelitev podpore za precepljenje šmarnice in naj podpira akcijo, da se eventuelno v krajih, kjer se jo gojila šmarnica, zasadje sadovnjaki in naj se v to svrhu da na razpolago brezplačno cepljenje. Pri tehtanju vin naj se obvezno uporablja le Klosterneuburska tehtnica.

G. Pfeifer Joško je predlagal, naj se stopi v stik s centralno vlado, da se uvozna carina na modro galico odpravi ali pa znaja, predvsem v mesecih maju, juniju in juliju. Kmetijska družba naj ima v zalogi vedno en do vagona modre galice.

G. Obersnel Maks je predlagal, naj se pridruži, da se ozira pri sklepanju kletarski tečaj v kočevskem srezu, da se dočopi način načrtovanja v letu, ko je kriza v vinogradništvu tako velika.

G. Košir Anton je prosil, naj se dolci trsni sortiment po okrajih.

G. Ramovž Jakob se je zahvalil za naklonjenost in podporo, ki jo je vžival dosedanj kletarski tečaj v kočevskem srezu od banske uprave, ter je priporočal, naj se ta tečaj izpremeni v kletarsko šolo.

G. dr. Obersnel Maks je priporočal prvidnost pri predlogih za odpravo zaščitnih carin. Odprava zaščitne carine je vedno dvorenzen nož. Pri odpravi carine na galico se je pokazalo, da so cene modre galice znatno poskočile in da se doma ni producirala galica.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. Rajh Jakob je predlagal, naj se postavka pri poz. 7 zviša na Din 200.000 in to s posebnim ozirom na stanje ljutomskih goric.

G. Lipej Franc, ki es je pridružil se je teme, da je samo znižala za 50 odstotkov. Ne boji se posledic, ki bi nastale zaradi eventuelne ukinitev carine na modro galico, ker je inozemska konkurenca tako velika, da se ni batil, da bi ji v tem primeru cena poskočila. Vsaj za letošnje leto naj skuša banska uprava doseči prosti uvoz modre galice.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. Rajh Jakob je predlagal, naj se postavka pri poz. 7 zviša na Din 200.000 in to s posebnim ozirom na stanje ljutomskih goric.

G. Lipej Franc je izjavil, da država ni popolnoma ukinila carine na modro galico, temveč je samo znižala za 50 odstotkov. Ne boji se posledic, ki bi nastale zaradi eventuelne ukinitev carine na modro galico, ker je inozemska konkurenca tako velika, da se ni batil, da bi ji v tem primeru cena poskočila. Vsaj za letošnje leto naj skuša banska uprava doseči prosti uvoz modre galice.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

G. dr. Sajović Ivan se je pridružil predlogu g. Ramovša in priporočal banski upravi zlasti občini Banjaloko in Faro, kjer je ljudstvo v največji bedi.

Reforma družbenega reda

Kritika gospodarskih osnov krščansko-socijalnega pokreta

Ljubljana, 23. januarja.

Sinoč je nadaljeval univ. prof. dr. A. Gosar v zbornični dvorani na univerzi vstop svojih zanimivih predavanj, ki zaradi vprašanj, ki jih obravnavajo, zastoji mnogo večje zanimanje javnosti, kot ga očituje. Socialna vprašanja so vendar tako življensko nujna, da jih je zlasti v naši dobi nemogoče preiti, prezreti z nebržnostjo in apatično, ki sta nas tako dolgo držali v mehki zaostalosti in zmot.

Predavatelji je s snočnjim predavanjem podal kritiko gospodarskih osnov krščansko-socijalnega pokreta ter primerjal njegove zmote z marksistimi. Iz obširnega predavanja posmemamo:

Sorodnost z marksizmom

Krščansko soc. pokret se po svojih pogledih bestveno razlikuje od marksizma, kar velja nekoliko tudi glede gospodarskega življenja in njegovega smisla. Marksizem je materializem, njegov smoter je sreča, blaginja in napredki ljudi na zemlji, ker prepušča nebesa vrabcem, dočim vidi krš. soc. pokret v materialnem življenju, ki pripomodel, da bi z njim ljudje dosegli svoj končni živilski smisl. Kajti tej razliki v načelnu pogledu na gospodarsko življenje, se pa krš. soc. pokret po svojem teoretičnem pojmovanju gospodarskega življenja splošno ujema z marksizmom, kar so mu in meščani služijo za osnovno prav tisti splošni gospodarsko - teoretični pogledi in nauki, na katerih je Marx zgradil svojo teorijo, kar je povsem razumljivo; Ricardova ekonomska teorija pomeni namreč višek sistematične zaokroženosti in polnosti, do katere je v gospodarska vedo sploh kdaj povzpel, vsi njeni važnejši pojmi so tekmočila tako v duševju, last vseh, da se jih mnogokrat podzavestno ter nekritično poslužujemo.

Tako je tudi z vprašanjem o gospodarski vrednosti dobrin. Danes so celo nekateri odlčni gospodarski teoretični belijo glave s problemom nekakšne objektivne gospodarske vrednosti dobrin ter polnijo z učenimi razpravami cele biblioteko, četudi mora biti dandanes vsakemu normalnemu človeku očito, da v modernem menjalnem gospodarstvu splošno ne gre za kakšno vrednost dobrin, odnosno blaga, temveč le izključno za njegovo ceno. Običajna gospodarska veda je v tem vprašanju klub svetovnih vrednostnih teorijam običajna, tam, kjer jo je pred sto leti postil Ricardo. Treba je bilo preiti takoj preko nepotrebnih vrednostnih teorij k vprašanju cen, ki edino resnično obvladuje vse sodobno menjalno gospodarstvo.

Med neštetični narodno - gospodarskimi pisatelji jih je komaj par, ki dosledno ložijo zasebno gospodarstvo od tako zvanega narodno - gospodarskega, odnosno subjektivno narodno - gospodarskega. Jasno pa je že, da bi se zmanjšali trdili, če bi hoteli z nekega narodno - gospodarskega vidika razložiti postanek osnovnih gospodarskih pojmov kot so cena, mežda, obresti itd., kajti kdor se pogaja že ceno, meždo ali obresti pač ne misli na kakšne družbenne ali narodno - gospodarske interese, ker skuša pri tem doseči predvsem le zasebno vrednost.

Običajni krščansko socialni pokret pa tege vprašanju splošni poznan. Zani je vse vprašanje glede gospodar, reforme predvsem moralno vprašanje. Tudi vspešno tekomovanje na tej osnovi z marksizmom je bilo nemogoče.

Vprašanje pravične mezde

Tudi v tem pogledu je krš. soc. pokret naletel na neprehlajljive težave, kar je imelo za posledico pravne poslene pomem.

Kot smo videli, se je marksizem tudi temu vprašanju lepo izognil, krš. soc. pokret pa je bil prisiljen iskati njegovo rešitev; njegovi teoretični iskati so dobro zavedali težav, ki so združene s tem vprašanjem, vendar pa si tudi tega vprašanja niso znali prav staviti, temveč tožijo tudi tu, da je človeška delovna moč postala v modernem gospodarstvu le navadno blago, ki je spodbreden vsem izpremembam trga in tržnih cen in vsi zahtevajo, da bodo delavec tako plačan, da bo mogel poštene živeti tudi z družino (t. zv. družinska meza). Na to stališče se je postavil tudi Leon XIII. v svoji okrožnici »Rerum novarum« in sedanjem papetu, ki pravi v svoji najnovnejši okrožnici »Custi connubii«, da je največji greski plačati delava slabe kot zahteva pravostenost.

To sem bi bilo vse lepo in dobro. Danes pa je treba vedeti, da je moderno menjalno gospodarstvo tako urejeno, da delavec ne more zahtevati neposredno od svojega delodajalca izboljšanja svojega gmočnega položaja. Delodajalec je v veliki meri odvisen od gospodarsko političnih okolnosti, katerih ne more sam po svoji volji izpreminjati. Mezde delavcev in nameščencev se ravljajo splošno po cenah blaga, odnosno se določajo po istih načelih in pravilih, ki veljajo za cene blaga, kar je neizogiben pojma moder. menjalnega gospodarstva in s čimer bi moral računati vsak družbo-reformni pokret.

Ni nam pa treba nad modernim mehkim problemom enostavno obupati. Moderna družba je očividno poklicana, da s svojimi sredstvi izravnava ter oblaže neizogibne neenakomernosti in trdote, ki iz takega dočkanja plič nujno izhaja. S kakšnimi sredstvi in kako to storiti, je vprašanje, ki tvori, ali bi vsaj moralno tvoriti središčne probleme, za katerega tu gre. Krš. soc. pokret si tega vprašanja seve, ni tako zastavil. Z razpravljanjem vprašanja o pravični razdelitvi mezde ne moremo ničesar doseči. Treba je tudi vedeti, da se vrednostna teorija in načela družinske mezde sploh ne moreta skladati. Druga drugo izključuje. Če se postavimo na stališče vrednostne teorije, tedaj gre delavcem in uslužbenecem toliko, kolikor so pač vrednik njih produkci. Kaj pa tedaj, če je vrednost, odn. cena produktov premajhna, da bi delodajalec mogli plačati delavcem družinsko mezo? Če se pa držimo dosledno načela družinske mezde, tedaj mora delodajalec plačevati delojemalcem toliko, kolikor potrebuje za vrednovanje svojih družin ne glede na vred-

nost njih produkta — s čimer je vredno stava teorija pogažena.

Krš. social. pokret ni mogel rešiti tudi tega, najvažnejšega vprašanja, zato ni mogel tudi v tej točki tekmovati z marksizmom.

Vprašanje obresti

in brezdelnih dohodkov sploh, je tretja točka, kjer je krš. social. pokret naletel na neprehlajljive težave zaradi svojih napovedi.

Znano je, da je katol. cerkev že v srednjem veku prepovedala jemanje obresti od posede same na sebi. Ta prepoved se v modernem menjalnem gospodarstvu ne da izvesti.

Cerkve pa ni te prepoved formalno nikdar preklicala. Nauk, da so obresti od

posede nedopustne in krivične, se pri krš. social. pisateljih venomer ponavlja. Na

osnovi običajne narod. gospodar. vede, zla-

sti se na osnovi njene vrednostne teorije in

nauka, da izhaja vrednost dobrin iz njihovih proizvodnih činiteljev, je bilo popoloma nemogoče obresti razložiti, še manj pa utemeljiti in opraviti: »Denar niste ne rodili, ta rek je tako resničen, da ga ne more ovreči nobena teorija. Zaradi tega so obresti, dokler stojimo na stališču običajne narodno-gospodar. vede in njene vrednostne teorije, problem, ki ga gospodar. teoretično ni mogoče razjasnit, na osnovi tega nauka pa so socialno očitne krivične.

Zivljenje pa je klub strahovitom posledicam današnjega kapitalističnega sistema vse te teorije nesporno ovrglo. Dandanes posojajo na obresti vse, tudi tisti, ki uče, da so obresti nedopustne in krivične.

Najprej moramo zavreči misel, da bi ob-

resti, če bi naj bile upravljene morale iz-

hajati neposredno od posojenega kapitala,

da bi morale biti njegov neposredni pro-

dikt. Nihče ne plača za posojen denar ob-

resti zato, ker bi pričakoval od njega kak-

šniki neposrednih obresti — denar pa so

sebi niti ne nese. Od denaria pa ima lahko

vsi posredne koristi, na pr., če si kupi

zajn trgovin ali njivo ali si zgradi z njim hišo, nabavi orodje ali surovine itd.

Zaradi tega je voljan plačati zajn primerne obresti kot plača za zemljišče zakupljeno, za hišo

najemnino, za konja posojinino, v tem

pogledu ni nobene razlike, ali plača

obresti ali na primer zakupljeno. Pa tudi

tistemu, ki daje nepremičnine v zakup, ali

če posoja denar, je vseeno, vse to so po so-

jem gospodarskem značaju dohodki od ka-

pitala samega na sebi, to se brezdelni do-

hodki, ki jih je treba presojati in ocenje-

ati z gospodar. in družbenega vidika vse

enako. Pri tem pa se pojavlja seve važno

vprašanje, ali so brezdelni dohodki sploš-

kdaj dopustni. Ali je sploh možno, da ima

nekdo v nekaj dohodku, da ne bi

bili sedi tujega imeta (del) ? Če je kaj

takega možno, tedaj je jasno, da so v isti

meri dovoljene tudi obresti. Drugo vpraša-

nje pa je, do katerih meja so brezdelni do-

hodki dopustni. To mejo je v glavnem lahko

vsi vsaj dosti zanesljivo določiti.

Obrestna mera ni nič drugačna kot tržna

cena posojenega kapitala, zato se določa

enako kot cena kateregakoli drugega blaga,

kot kruha, surovin, strojev itd., razlike

je le v tem, da je večina obresti v rednih go-

sposarskih razmerah mnogo bolj določena

in ustaljena kot zakupnina, posojinina ali

najemnina, kateregakoli drugega realnegaka kapitala. Drugod se namesto cene laž-

je navajajo ter ljudje izkorisijo.

Obrestna mera je tako drugačna kot zahteva

pravne poslene pomene.

Kot smo videli, se je marksizem tudi te-

mu vprašanju lepo izognil, krš. soc. pokret

pa je bil prisiljen iskati njegovo rešitev;

njegovi teoretični iskati so dobro zavedali

težav, ki so združene s tem vprašanjem,

vendar pa si tudi tega vprašanja niso

znali prav staviti, temveč tožijo tudi tu, da

je človeška delovna moč postala v modernem

gospodarstvu le navadno blago, ki je

spodbreden vsem izpremembam trga in trž-

nih cen in vsi zahtevajo, da bodo delavec

tako plačan, da bo mogel poštene živeti

tudi z družino (t. zv. družinska meza).

Na to stališče se je postavil tudi Leon XIII.

v svoji okrožnici »Rerum novarum« in sedanjem papetu, ki pravi v svoji najnovnejši

okrožnici »Custi connubii«, da je največji

greski plačati delava slabe kot zahteva

pravostenost.

Ni nam pa treba nad modernim mehkim

problemom enostavno obupati. Moderna

družba je očividno poklicana, da s svojimi

sredstvi izravnava ter oblaže neizogibne

neenakomernosti in trdote, ki iz takega do-

hodnika izboljšanja svojega gmočnega

položaja, je takoj izboljšanje delodajal-

ca, delodajalca in delavca.

Ni nam pa treba nad modernim mehkim

problemom enostavno obupati. Moderna

družba je očividno poklicana, da s svojimi

sredstvi izravnava ter oblaže neizogibne

neenakomernosti in trdote, ki iz takega do-

hodnika izboljšanja svojega gmočnega

položaja, je takoj izboljšanje delodajal-

ca, delodajalca in delavca.

Ni nam pa treba nad modernim mehkim

problemom enostavno obupati. Moderna

družba je očividno poklicana, da s svojimi

sredstvi izravnava ter oblaže neizogibne

neenakomernosti in trdote, ki iz takega do-

Dnevne vesti

Za gospodarsko zbitjanje med Češkoslovaško in Jugoslavijo. Češkoslovaški listi pričevajo ob prihodu naših delegacij za trgovinska pogajanja v Prago daljše članke, v katerih ugotavljajo, da je znašal aktivni saldo českoslovaške zunanje trgovine z Jugoslavijo v prid Češkoslovaške samo lani od januarja do nov. 1.028.500.000 Kč in da se je proti celoletnemu aktivu iz leta 1927 potrojil. Češkoslovaška naj bi v bodoče skrbila tudi za večji jugoslovenski uvoz na Češkoslovaško. Za gospodarsko zbitjanje obeh držav bo treba čim prej ustavoviti českoslovaško-jugoslovensko in jugoslovensko-českoslovaško trgovsko zborino ter organizirati dobro gospodarsko poročevalsko službo, a gospodarski krog ob držav es bodo morali v večjem številu udeleževati medsebojnih velesejemov in drugih večjih gospodarskih prizidevitev. Na drugi strani naglašajo »Narodni Listy«, da bo imela Češkoslovaška kot izvozna in industrijska država v svojem izvozu v Jugoslavijo kot agrarno državo vedno premič. »Narodni Politik« pa piše, da gre med obeh državama za mnogo več, nego za navadno gospodarsko pogodbo, pa naj bo še tako važna. Tega, kar je v krvi in kar živi v srčih in glahav vsega prebivalstva obeh držav, nismo znali doslej docela uveljaviti v praktičnih gospodarskih stikih kar je bilo nevdždrno.

Recepcija pri namen vojaškem ataseju v Pragi. Naš vojaški atase v Pragi polkovnik Uroš Tešanović je priredil s svojo soprogo Nado v tork intímno recepcijo, ki so se je udeležili zastopniki vojaških v civilnih oblasti.

Stabilizacija delavskih mezd. V zadnjem poročilu o stanju zavarovanja SUZORA v Zagrebu za september 1930 je ugotovljeno, da so se znižale delavske meze v tem mesecu povprečno za 26 para. Vseh zavarovanih delavec je bilo 652.547. Iz pregleda delavskih mezd je razvidno, da so se stabilizale in začele celo nekoliko naraščati. Povprečna delavska meza je znašala lani v septembri 26.93 Din.

Za mrtve proglašena. Okrožno sodišče v Celju je uvedlo postopanje, da se proglaša za mrtva Franciška Župevc iz Senovega pri Rajhenburgu in posestnikov sin v Ločah Adolf Klokočovnik.

Delomržni in izkorisčevalci občinskih podpor. Kr. banska uprava dravsko banovino proglaša za delomržne in izkorisčevalci občinskih podpor Arčan Marjan iz Celja, Adrinka Josipa iz Vitanj, Breznika Antona iz Loke, Mihelčica Gasperja iz Velike vasi, Kumera Franca iz Smartnega ob Paki, Ožbold Marija iz Gesova, Končino Ivana iz Dedinega dola, Piernata Antona iz Velike Poljane, Motnikarja Edvarda iz Zagorja, Čop Anko iz Gerova, Dürfelda Karla, Jordana Josipa, Perhaia Ludvika in Perhaia Josipa iz Kočevja in Pečjaka Tomaja iz Zagradca.

Premira nove Spicarijeve komedije »Odročni možec«, bo v nedeljo ob 20. v Sokolskem gledališču v Radovljici, ker za novo satirično delo Jake Spicarija vladat tudi v Ljubljani veliko zanimanje, zlasti pa, ker bodo izvrstni radovljški dilettante igrali komedijo v dialekstu, se tudi več ljubljanski duševni delavec v nedeljo pelje v Radovljico.

Kmetijski tečaj v Cerklih pri Kraji, ki ga je priredila kr. banska uprava, je bil dne 22. t. m. ob 8. uri dopoldne sčano otvoren ob načinosti g. župana A. Murnika, obč. odbora, učiteljstva, duhovščine in vodje tečaja, kmet. ref. J. Sustič. Pri otvoritvi je bilo s pao strani spregovorjenih več stvarnih gospodarskih misli. Kot prvi predavatelj je nastopal ref. J. Sustič, ki je predaval o obdelovanju zemlje in modernih orodij ter o zadržništvu, nato pa šolski upravitelj g. J. Lapajne o narodnem gospodarstvu in kmet. spisu. Obisk je bil prav dober (okrog 80), želeti je bilo stalno tako lepo udeležbo pri vseh bodotih predavanjih. Na tečaju sodelujejo 8 predavateljev.

Krajevni odbor društva Rdečega križa v Kraji ima svoj redni občini zbor v nedeljo, dne 26. januarja 1931 ob po 11. uri v uradni pisarni sreskega načelnika v Kraju z običajnim dnevnim redom. Odbor vkljuno vabi vse članstvo k polnoštivim udeležbam.

Vreme. Vremenska napovedi pravi, da bo oblačno in stanovitno vreme. Včeraj je bilo v jugozahodnih krajinah naše države jasno, v severozapadnih pa oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 11, v Skopiju 10, v Ljubljani 7,4, v Zagrebu 4, v Mariboru 2,5, v Beogradu in Sarajevu 1 stopinji. Davi je kazal barometer v Ljubljani 770,7 mm, temperatura je znašala 14.

Tragedija slovenskih zakoncev v Clevelandu. »Ameriški Slovenec« poroča o pretresljivi tragediji, ki se je odigrala v Clevelandu, kjer so našli 28. decembra zastrupljena s plinom zakonca Milana in Marjana Zagarijeva, so našli sosedje Kosjančki, katerim se je zdelo čudno, da ju ves dan niti na spregel. Zagarijeva so prepeljali v bolnico, kjer sta pa zastrupljenu podlegla. Ali gre za nesrečo ali skupen samomor, se ni znano.

Prijateljata stota hotela skupno v smrt. Pred sodiščem v Bjelovaru se bo te dni vršila zanimiva razprava. Gre za tragedijo dveh mladeničev, ki sta po prekrakanu noči hotela skupno v smrt. Pretekli teden sta odšla Fabrijan Cugovčan in Slavko Hudjek iz Podravskih Sesvetov v gozd Limbuš, kjer je Cugovčan streljal na Hudjeka in ga težko ranil pod srcem. Nato se je Cugovčan sam ustrelil in se ranil nad srcem. Legend je kraj prijatelja in se še enkrat ustrelil v prsa. Nezavestna fanta so našli mimo idoči in ju prepeljali v bolnico. Pri zaslužanju sta dejala, da sta hotela skupno v smrt. Cugovčan je zatrjeval, da se je Hudjek sam ranil, toda zdravniški so ugotovili, da je bil ustreljen iz razdalje 4 do 5 korakov, glede Cugovčana so pa dognali, da se je sam rani. Cugovčan se bo sedaj moral

zagovarjati zaradi poskušenega uboja. Stavje obeh ranjencev je povoljno.

Smrт smetljivega rojaka. V kraju Alabany, država Minnesota, je umrl Ivana Volenski. Pokojna je bila doma z Cerkev pri Kranju. V Ameriki je bivala 35 let. Zapustila je moža, 5 sinov in 2 hčerk.

Tri kmetice utonile. V Čapljini blizu Mostarja se je pripeletila tri dni težka nešreča, ki je zahtevala tri češke žrtve. Če reko Trebižat so se v čolnu polje kmetice Kata, Jela in Šima Pavlović ter Slavka in Janja Rebac. Sredi vode se je čoln nenadoma prevrnil in vse ženske so padle v vodo. Janja Rebac ter Jela in Šima Pavlović se utonile, dokim sta se ostali dve rešili. Šima Pavlovića je bila noseča ter je zapustila tri nepreskrbljene otroke.

Junk sekitre. V Begejini v Vojskodini se je te dni odigrala strašna tragedija. 28letni posestnik Pavel Zelenka je imel ljubavno razmerje z Marijo Farago. Zadnje čase se sta zanj udeležili večkrat spila, ker je Marija zahtevala, naj jo poroči. Zelenka pa ni hotel pred oltar. Pred dnevi je Marija zapustila svojega ljubčeka in odšla k teti Flori Bjelinovićevi. V tork zvečer je prišel Zelenka s sekiro v roki k Faragovi in zahtevala, da se vrne k njemu. Marija je začela klicati na pomč, na kar je prihitejna njeneta tet. Ta je spoznala neveren položaj, skočila je v Zelenko in mu skušala iztrgati sekiro iz rok. Nastala je huda borba, v kateri je Zelenka obe ženski večkrat oplazil s sekiro in ju težko ranil. Kljub temu se jima je posrečilo pobegniti. Zelenka je planil za njima, na hodniku se je pa hišoma ustavil in oplazil po glavi sosedo Joško Tripkovićevi, ki je prišla pogledat, kaj se godi. Žena je v strahu dvignila roko nad glavo, udarec je bil pa tako silen, da ji je sekira roko presekala. Onesveščena se je zgrudila, podvijani zločince jo je pa še enkrat oplazil s sekiro in ji zdobil ključnico. Sosedi so končno dívčaku ukrotili in ga strahovito pretrplili. Končno so prisli otročniki in prepeljali Zelenko v zapor.

—lj Zadnje čase je Zelenka ob ženski večkrat oplazil s sekiro in ju težko ranil. Kljub temu se jima je posrečilo pobegniti. Zelenka je planil za njima, na hodniku se je pa hišoma ustavil in oplazil po glavi sosedo Joško Tripkovićevi, ki je prišla pogledat, kaj se godi. Žena je v strahu dvignila roko nad glavo, udarec je bil pa tako silen, da ji je sekira roko presekala. Onesveščena se je zgrudila, podvijani zločince jo je pa še enkrat oplazil s sekiro in ji zdobil ključnico. Sosedi so končno dívčaku ukrotili in ga strahovito pretrplili. Končno so prisli otročniki in prepeljali Zelenko v zapor.

Melnl Tvrduša JULIO MEINL D. D. vkljuno vabi na poskusno kuhanje čaja, ki se vrši danes in jutri v soboto 24. t. m. v podružnici, Ščenčenburgova ulica št. 3. VSAKDO DOBRODOSEI Iz Ljubljane

—lj Poslovilni večer poslaniku dr. Albertu Kramerju. Novoimenovani poslanik in pooblaščeni minister g. dr. Albert Kramer odide prihodnji teden na svoje službeno mesto. V slovu mu prirede narodno društvo, združena v Zvezki kulturnih društev, njegovi stevilni prijatelji in znanci častni večeri drevi ob 21. v veliki dvorani Kazine, na katerega vkljuno vabijo vse narodno občinstvo in vse narodne organizacije iz Ljubljane in iz dežele. Na prireditvi bo dobrodošel vsak, ki spoštuje v odhajajočem poslaniku državnika, ki je neutrenut v delu za kralja, narod in domovino! Pokažimo mu svoje simpatije z načinljivostjo udeležbo.

—lj Obrtniško društvo v Ljubljani vabi obrtnike, da se po polnoštivno udeleži častnega večera gospoda poslanika in bivšega ministra dr. Alberta Kramerja drevi ob 21. uni v dvorani Kazine.

—lj Svetosavska proslava v Ljubljani obeta biti letos ena najlepših prireditve glede na pester spored, ki se bo izvajal. Poleg odličnega zboru drž. učiteljišča pod vodstvom neumornega pevovodje g. prof. Adamiča, ki bo izvajal samo izbrane pesmi, bodo občinstvo gotovo posenečne alegorične slike iz zgodbine Jugoslavije pod režijo g. Ryške in besedilom prof. dr. Ivana Lah. Pridreditveni odbor opozarja, da so vstopnice za to pridreditve že v predprodaji pri g. Emilio Dobriču, trgovcu v Prešernovi ulici. Vstopnice se ne bodo rezervirale in naj se vsakdo požuriti z nakupom, ker je povpraševanje veliko. Posebno se je treba požuriti za boljša mesta. Vabilo za vstop ne bo treba, zadostuje vstopnica.

—lj Iz ljubljanskih kinematografov, dve zanimivi premieri. Elini in kino Matice ima zopet senzacijo. Vsi priljubljeni filmski umetniki začeno pologamovači v svojih novejših filmskih delih. Spregovoril je Harry Liedtke, Welly Fritsch, spregovorila je Lilian Harvey, božanska Greta Garbo — no in sedaj sta končno spregovorila tudi priljubljena hollywoodska komika Pat in Patačon. Komičnost njunih daljnih filmov je seveda z govorčnim filmom še bolj potencirana, kajti slovec se bo moral odslje smejati še njunim izgovorjenim dovtipom in ne le samo komičnim krotnjam in gibom, kakor doslej. Da je temu tako, kaže že prvi Pat in Patačon govoreči film. Oba komika prideva v Berlin, kjer se učita nemščine. S slovarjem in malim besednjekom v rokah zbijata svoje šede po trgovinah, v brevkem salonu, na športnem vezbišču, skrskata kamorju pripepeljati pot. Film nudi mnogo veseloga smeha in zabave. Predstava danes ob 4. pop. ter ob 7. in 9. uru zvečer. — Kino »Ljubljanski Dvor« je pa pripravil mnogo veselja zaljubljenim in za romantičnost navdušenim pristašam prijateljev. Ramona Novarza. Ta mladi igralec, ki je v Ljubljani v nepoznaten spomin pri vseh, ki so gledali njegov film »Poganska ljubezen«, nastopi to pot v govorčem filmu »Flicte«, kjer tudi pojde nekaj prav lepih ljubavničkih pesmi. Film, ki je nedvomno eden najboljših kracij Ramona Novarza, tudi će upoštevamo

njegov nepozabni film »Stari Heidelberg«, bo znova navdušil ljubljansko publiko in utrdil sloves priznanih igralca.

—lj Zavrelii mesta je tudi Ljubljano in nabrežje Pred Prulami, ne le zaradi tega, ker je tako srečno, da so mu doleli zloglasne barake, katere so sicer zdaj odpravili razen dveh, temveč zaradi splošne zanemarjenosti, o kateri se je že večkrat govorilo. Čudno pa je, da je baš tu dovoljeno marsikaj — kar ni nikjer drugje. To nabrežje ima tudi drevored, v katerem je mnogo navadnih klopi brez naslonja, ki se jih ljudje poleti tudi poslužujejo — pozimi pa v nič manjši meri, vendar na drugi način, vsako zimski jih namreč polomijo ter izpuščajo, kar nič hudega, nekatere pa smatrajo zaradi tega, da se smre na nabrežju odlagati tudi odpadki, smeti, mrhovino in kosti. Po vsem nabrežju, od Šentjakobskega mostu do Marijinega kopališča, je razvlečeno na vagonne takšne nesnage. V en kup snega pa so (menda otroci) izdolbili nekakšno ekskamsko hišico — ki zdaj služi monogramu za javno stranisce — naravnost skandalozna nesnaga in še na cesti! Povrh vsega so še čistili tam glavni kanal ter so odložili blato, gnojnico itd. — v drevored. Gomilnica se je cedila v Ljubljano, kjer se ženske prale perilo... Takšne razmere vladajo sredti bele Ljubljane.

—lj Ruska Matice v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 25. t. m. ob 14. uri v prostorih ruske akademiske menze (Sentpeterska vojašnica, pritlije) svoj redni letni občeni zbor. V sluhaju nezadostne udeležbe se vrši istotam in na isti dan ob 15. uri pri vsakem istotu navzočih sklepni ponovni občeni zbor. Na dnevnem redu so točke: 1. Odobrovno letno poročilo. 2. Blagajniško poročilo. 3. Izjava revizijskega odbora o blagajniskem poročilu. 4. Društveni načrti za delovanje v letu 1931. 5. Volitev novega odbora, revizijskega odbora in članov razsodnika ter 6. Tekoče zadeve.

—lj Klavirski koncert naše odlične pianistke Jadwige Poženelove, ki ga kot tretji prosvetno-glasmenski večer prirede Nar. železničarsko glasbeno društvo »Sloga« v Ljubljani v ponedeljek, dne 26. I. 1931 ob 20. uri v svoji glasbeni dvorani v Ljubljanskem dvoru (Prážčka ulica), bo osobito za našo glasbo-umečo se mladino veliko vzgojne važnosti. Pianistica gdje Poženelova nam bo predvajala slednje spore: 1. Bach-Busoni: Toccata fuga v d-molu, 2. Beethoven: Sonata, opus 27. St. 2 v cis-molu in 3. Schumann-Simfonische etude. Pred vsako kompozicijo nas bo pianista podrobnejše seznanila s komponisti, poljudno tolmačila vsebino njih kompozicij ter konstrukcije posamezne glasbene oblike. Koncertne vstopnine od Din 2. do Din 6. — se dobe v predprodaji v trgovini Pugelj, palata pokojninskega zavoda, Miklošičeva cesta.

—lj Marijonški gledališče Ljubljanske Sokole ponovi v nedeljo, dne 25. t. m. pravljilno igro »Čarobne gosli«. Predstava se vrši v Narodnem domu, vhod z Bleiweisovo cesto. Začetek točno ob 16. uri popoldne.

—lj Pojasnilo. Društvo uslužencev mestnega doh. urada v Ljubljani obvešča tem potom cenjene obiskovalce letne društvene veselice, da se letos ista ne bo vršila, ker društvo upošteva splošno gospodarsko krizo, kar naj vzamejo cen. obiskovalci na znanje.

—lj Veseloigriga »Revna kot cerkvena mišč na Šentjakobskega odra. V nedeljo, 25. jan., se ponavljajo zadnjini izvrsna veselica, ki je doživel 14 repriz in je vselej svoje ljubke vsebinsko vsestransko ugašala. Veseloigriga je prepletena s tako pristnim humorjem, da se občinstvo dve ure res izvrstno zabaže. Pri predstavi sodelujejo vodilne moči Šentjakobskega odra.

Vstopnice se dobe v trgovini gosp. Miloša Karničnika na Starem trgu. Posete predstavo.

To pravimo

Morda gospodje uredniki res ne prebirate oglasov po svojih listih, gotovo jih ne prebirate, pa je nepopisna škoda. Kajti ne veste kako se izpodkopavajo morale in fizične sile lastnega naroda in še celo države manj kot 30 srebrnikov (četudi je takšna gospodarska kriza!). To pa res pravimo, da tako ne gre, se ne spodobi kaj takega niti za »Slovenec«. Zato je naša dolžnost, da to povemo iz opozoritve na to gospode državne tožilice, vas, gospode urednike, pa tudi tiste, za katere nihče noče ponudititi niti 30 srebrnikov.

To pravimo, da je treba zatrati take južne oglase, zlasti še v krščanskem listu.

Samo pomislite, kaj si misljijo naše vzorce, da se zavrejo vse lete in se zavrejo vse vse? Res, da vam mož ne iznemovi! Res, to nam povejte, gospode uredniki, kako da morete prezreti kaj takega, saj etamo tako oglase celo med noticami, ki spadajo v vaš delokrog! Pa se druge žavbe in pripomočke za boljšo prebavo priporočate, četudi nam je dovolj ustrezeno že z vašo kurzivo. Morate pa vedeti, da je zatrjanje takih oglasov in težnji, kakršne razgaljajo tako judovski oglasi, tvorno in nacionalno delo prve vrste, na državsko srečo in trdnost krščanskega zakona pa se pri tem niti na treba osmirati, saj se mož v ta tem zakonu ženi nikdar ne izneverti. Torej na delo, na nacionalno delo, ne glede na moralno stran, v obrambo gospodje uredniki pred nevarenim sovražnikom!

C. G. Norris.

Vroča kri

Roman.

Mabel, atletsko dekle, obroči, trapez v kaj podobnega. Enkrat je že bila v Winnipegu; že dolga leta pri varjeju, — je zašepetal gospodar Zeldi na uho.

Razen te ženštine sta bila povabljeni na večerjo še gospod in gospa Hayden, simpatična, priprosta človeka. Gospa je bila belo rožnata lutka, govorila je tja v en dan in George je smatrala za najduhovitejšega moža, kar jih je kdaj poznala. Plesalca, je posnela Zelda iz pogovora. Zadnji gost je bil že na zunaj zanimiv. »Van, — je prosil Zeldi; moje pravno ime je Van Zandt, Eustace Van Zandt, toda varijete me pozna kot »Van Sandsa — moža z zagonetnimi rokami«; sem namreč čarodej, znani delati s kartami vragoljje, hodil sem dolga leta z velikim Hermanom po svetu in poznam vse njegove skrivnosti. Komičen poklic, a?... Vi ste prav za prav čudovito lepi, gospodčina Marsh.

Zelda je bila vesela, da je bila večerja končana in da je bilo treba iti v gledališče. Ni bilo lahko spraviti Georga na noge. Bil je že močno okajen, jezik se mu je že zapletal, pokonci ni mogel več hoditi, med predstavo je trdno zaspal in če je preglasno zasmrčal, ga je dregnila Zelta v rebra.

Stene na hodniku so bile polne nazzanih »Tip-top varijeteja«, ki naj bi gostoval v »Majesticu« prihodnjem teden. Poleg tega so visele po stenah fotografije Zelke in Georga s psom in mačko v narociju — »Selby in Marsh v stajnih komedijah «Pes in mačka», dalje slika »Mabel, atletsko dekle« v trikuju in z zlatom prepleteni žametasti halji, v roki visoko nad glavo stofutno utež; skupna slika zakoncev Hayden in Van Sandsa, »Moža z zagonetnimi rokami«. Dalje fotografije drugih igralcev in igralk, ki jih Zelta ni poznala: Maud de Reszke, »velika altistka, vrnivša se s svojimi triumfov po Evropi, in Shamus O'Mara et Co., v opereti-enodenjanki »Kitty Macree«.

To je glavna privlačnost, — ji je dejal George, ko se je v pavzi zbudil in odšel z njo na sveži zrak, da bi pokadil cigareto. — Kaj nisiše nikoli sišala praviti, kdo je O'Mara, dušica, Irec iz starih časov, z drgetajočim, sentimentalnim tenorjem. Za oder ni več. Z njegovimi širimi možmi vred mu gotovo ne plačujejo več kot dvestopetdeset.

Sicer se bova pa itak z vsemi seznamila, preden pride v Seattle... Čuj, grlo se mi je posušilo. Grem pogledat, če bi se dobil tamle na oni strani vrček piva. Dež je ponehal. Ostani tu, Zel, takoj se vrnem.

Drugo jutro ob desetih je bila skušnja v gledališču. Čez noč je bilo postalo občutno hladno, solnce je le tu pa tam prodrio temne oblake. V gledališču je

bilo strupeno mrzlo. Zelda, v kostumu in maski, je sedela na kupu dekoracij, nakopičenem zadaj za odrom in držala je psa v narociju, da bi jo grel. George se je bil zbudil s težko glavo; njegova sitnost in nervoznost po prekrokanih nočih je dosegla vedno višek okrog enajstih dopoldne in usodna ura je bila že zelo blizu. Sedel je pri Zeldi, si podpiral čelo s palcem, zastokal zdaj pa zdaj »o-o-o« in se gugal lahko sem in tja. Mucka je silila iz svoje košare na prostot in z ostriimi kremplječki se je držala pletenih vratc.

Vse je bilo zmedeno in zmešano. Spodaj je srdito rentačil Jack Promberger in dajal navodila; v orkestru je pritajeno vadil pianist spremljevanje za altistko. De Reszke je pa stala sklonjena nad njim in mu označevala z živahnimi kretanjami tempo. Nemo atletsko dekle je postalna naenkrat zgovorno in v svojem narečju je srdito zmerjalo prestrašenega mehanika, ki ji ni bil prav postavljal njenih aparativov; Shamus O'Mara je hodil ponosno okrog v čudni oblike, v zelenih jaških hlačah, v fraku in irski čepici in vsakemu, ki ga je streljal, se je pritoževal, da vladajo v garderobi neznošne razmere. Že trideset let da je pri gledališču, pa mu ni bilo treba še nikoli deliti garderobe z drugimi. — Dostojnost, dostojnost, — je ponavljal venomer, — dame so tudi tu, veste...

Bilo je poldne, preden se je začela skušnja, in vsi udeleženci so klaverno odpovedali. Promberger je preklinal in kritiziral neprestano. Ko sta prišla na vrsto zakonca Selby, je George komaj oddrdral svojo vlogo; o njegovem živalnem humorju in poskočnosti ni bilo duha ne sluba. Dejanje se je strašno zavleklo, George ni vpletala nobenih dovitipov, nastop se je zaključil z žalostnim polomom. Zelda je bila obupana tem bolj, ker so sprejeli njun nastop molče še tisti redki gledalci, kar jih je bilo pri skušnji.

Toda klub klavernevnem vtišu, ki ga je napravila skušnja, navlčic površinom in v največji naglici končanom pripravam, klub utrujenosti in lakoti je bila zvezcer razburjena in nervozna. Naj je bilo zunaj mrzlo in vlažno, naj je bilo gledališče pusta staja in program drugočeli celo tretjevrstven, preostala je le javna vprizoritev. Kri ji je hitreje krožila po žilah, ko je slišala, kako občinstvo polagovali polni gledališče, kako done prazni dvorani glasovi in kako postaja trušč vedno večji.

Predstava ni bila mnogo boljša od skušnje. Gledališče je bilo zasedeno komaj do polovice; cele vrste so bile prazne. Od vseh strani so začeli živogatiti, ko je nastopil Buster. Pes se je takoj prikupil občinstvu, ko je stopil pokonci stoečih ušes pred rampo in odgovarjal na vsak žvižg z nezaupljivim bevkjanjem. Zelda je bila dovolj spretna, da se je prilagodila novemu položaju in rešila predstavo. Občinstvo je še dokaj navdušeno ploskalo. George je hvalil in poveličeval svojo ženo, ko sta se po večerji vračala, obžaloval je

svoje nedostojno vedenje in prisegal, da se kaj takšnega nikoli več ne bo prispetilo.

— Veš kaj, srček moj, — je dejal zamisleno, ko sta se bila docela pobotala, — veš kaj, zdi se mi, da je žvižganje občinstva na najnovega psa dobra ideja. Vedno bi lahko postavila koga med gledalce, ki bi s tem pričel. Buster je pa dovolj pameten, da bi se naučil te vloge.

Pri želodčnih in žolčnih težkočah, izgubljenem teku, zagatenju, napetosti, zgragi, vzpehavanju, tesnobi, bolečinah v celu, nagnenju k bijuvanju učinite 1—2 časi naravne »Franz Josefove vode temeljito iztrebljenje prebavil. Mnenna bolnišnica izpričujejo, da jemljejo »Franz Josefov vodo radi tudi oni, ki morajo dolgo polegati v postelji in jim zelo prija voda. »Franz Josefov grenčica se dobi v vsaki lekarini, drogeriji in vseh spečarskih trgovinah.

Proti pevcem in pevkam

Groteskno mnenje glasbenega kritika enega največjih berlinskih dnevnikov

Saj ni verjetno: poklic, ki uživa največ slavljenja in je med najbolje plačanimi, smatrajo celo nekateri izobraženci za odveč in za naravnost škodljiv. Trud, ki je velik in brezkončen, trud za dovršeno petje, smatrajo nekateri za samoprevaro in za varanje drugih.

Stuckenschmidt H. H., glasbeni kritik »B. Z. am Mittag«, je objavil tudi v zborniku »Der Venerschmitt« (september 1930) članek z naslovom »Nepotrebnost petja«, v katerem pravi:

»Na tem svetu me ne osuplja nobena reč tako, kakor brezmejno precenjanje pojocih ljudi. Tu posedajo tisoči, da poslušajo koloraturko in vsako leto se prodajo milijoni Tauberjevih plošč, in vse le zato, da slišijo ljudje par lepih tonov, za en visok »oh!« ali »Gorie!«.

Smisel za resnično visoko šolo petja je pri današnjih publikih strašno propadel, a tem višje se ceni pevski glas sam zase. Vzroki so jasni, alii vemo, da se pri čuvstveni umetnosti glasbe združujeva v čuden zakon seksualnost in snobizem. Stvar je ta, da se za nepriznavano potrebo po erotičnem draženju podtiskajo kulturni interes! Gledate seksualnega učinkovanja človeškega kakor živalskega petja smo si pa edini. Visoki, torej posebno zaželeni toni spominjajo na krike spolnosti; imajo čisto neposredno erotično funkcijo, ki ni prav nič odvisna od muzikalnega okvirja. Primitivni človek poje iz eročne prenapetosti. Tako je prvotno nastala vsa muzika.

Vsako petje je izraz euforičnega (ugodnega) stanja in izvija pri poslušalcu euforijo (ugode).

Petje je najbolj in napoled čisto telenski akt ... Pevski treninj ima čisto sporten značaj. Za svojo privatno zabavo se lahko vsakomur priporoča, ki ima glas, naj si ga olika. Toda ugovaram tej praksi, ako se vsljube javnosti. Mislim, da so zakrivile to zlorabo in jo pospešujejo direkcije, ki pač žive od legij mladih umetnostnih kandidatov, katerim šepeta sam vrag, da so bodoči Ivoguni in Carusi.

Za druge poklice pa so ti reveži nerabni. Kajti petje jača samozavest v popolnoma nepraktični, svetu tuji smeri.

V zgodovini pač ni popolnejšega tipa slabega, nespособnega pevca, kakor je bil cesar Neron. Bil je pohlepán aplavza kakor vsi pevci, izumitelj klas-

ke ter je tiraniziral ves svet s svojim skrajno srednjevrstnim glasom. A odlikoval je ljudi, ki so ga proglašali za glasovnega genija, na najbolj bedast način. Imel je tudi moderno občutljivo našiši dirigentov. Sueton pripoveduje, da medtem, ko je Neron pel, ni smel nihče in niti iz najbolj nujnega razloga ostaviti gledališča.

Med sto pevci in pevkami, ki danes vznemirjajo familije ali javnost s svojim hrupnim sportom, jih je komaj deset, ki res kaj znajo. Za ostalih 90 je petje le ena oblika erotičnega izvijanja, torej reč, ki jo ljudje z zdravimi instinkti opravljajo nekje drugje ... Da se odrasli može in žene postavljajo na odre in med vsemi možnimi zvijanji telesa in duše dajejo iz sebe tone, je samo zase tako groteskno, da nas more s takim počenjivom spriznjatiti le mojstrovstvo muzikalno-tehničnega znanja.

V načelu nimam nič proti erotični emancipaciji. Toda razkazovanje svojih čisto zasebnih erotičnih valovanj vzbujajo željo, naj bi si razvoj vokalne glasbe izsilil ponovno uvedbo pevca kastrata.

Nam se zdi to mnenje tem bolj groteskno, ker ga je objavil glasbeni kritik enega največjih berlinskih dnevnikov. Da je povedal tudi nekaj resnic, pa ni tajti. Že izvor gledališča in petja sega daleč nazaj v naivno ljudsko erotiko. Eros je pač vir vsake umetnosti, začetek in jedro življenja.

50 letnica tramvaja

Pred 50 leti je razstavil na industrijski razstavi v Berlinu tovarnar Werner Siemens majhno električno lokomotivo s tremi vagoniki. To je bil prototip sedanjih tramvajev. Zamislio je, da so sprejeli ljudje tudi ta tehnični izum z nezaupanjem, mnogi so se mu celo rogali. In ironično usode je hotela, da je pisal celo berlinski strokovni list »Der Techniker« o Siemensovem izumu kot o lepih igrački, ki pa nima nobenega praktičnega pomena.

V začetku je bila Siemensova električna železniška res samo zabavno podjetje. Ljudje so se vozili z njim proti primerji vstopnini kot se vozijo na vrtiščih. Strokovni tehnični list je pa kmalu spoznal, da se je temeljito zatezel, kajti že leta 1881 je zgradil Siemens v Berlinu prvo električno cestno

zeleznico, ki je vezala kadetnico s kolodvorom. Zdaj imajo vsa večja mesta civiliziranega sveta cestno električno železnico, brez katere si moderne mesta sploh ne moremo misliti.

Čarownico so hoteli sežgati

Tudi v moderni Nemčiji so še kraji, kjer vladajo srednjeveške razmire. O tem priča primer čarownici, ki so jo hoteli sežgati v vasi Kleinfredenberg. V tej vasi ima posestvo kmet Meyer, ki se peča večinoma z živinorejo. Mož na ni imel sreče in vsako leto je imel pri živinoreji občutno izgubo. Pač pa je živina zelo dobro uspevala njegovemu sosedu. Nesrečni kmet Meyer se ni obrnil na živinozdravnika, pač pa na »čarownico« v Horneburgu, ki je med kmeti zelo priljubljen in prav dobro živi na račun njihovega praznovanja. Horneburgski šarlatan je svečano izjavil kmetu, da je zacopral njegovo živino sosedna kmetica, ki je čarownica.

Kmet je seveda falotu verjel in sklenil je osvetiti se čarownici. Vsem prijateljem in znancem je pravil, da živi v vasi čarownica, ki dela njemu in drugim veliko škodo in da jo je treba sežgati na grmadi. Ker so pa že milini časi, ko so čarownice oblasti same sežigale, si je hotel kmet pomagati sam. Neke noči je skrival začgal so sedovo hišo, misleč, da bo v njej zgorela tudi čarownica. V hiši so vsi trdno spali in ogenj so opazili šele, ko je bila že vsa hiša v plamenih. Kmet in njegov sin sta zgorela, dozdevna čarownica, ki je spala v kuhinji, se je pa v zadnjem higu rešila. Požigalca so seveda aretilali.

OTROŠKE NOGAVICE »ŽIGOM«

KLJUČ

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Na smučarskem tečaju.

— Dragi mož, smučam se, da je večejetje. Izgubila sem že polovico svoje pravne teže. Kako dolgo naj se ostane nem tu?

— Dokler ne izgubiš še druge polovice teže.

Razlika.

— Papa, kakšna je razlika med optimistom in pesimistom?

— Hm, kako bi ti to povedal? Aha, jo že imam. Misli si kos ementalnskega sira; optimist vidi v njem samo sir, pesimist pa samo luknje.

Danes premiera smeha!

Pat in Patachon

se učita govoriti

na sportnem vežbališču v družbi lepih dam na mednarodnem kongresu postopačev.
V brivskem salonu!

Predprodaja vstopnic od 11. do pol 13. ure.

Danes premiera smeha!

Predstave ob 4., 7. in 9. uri!

Prvi govoreči film obček krajjev smeha!

Tribuna dvokolo s „Sachs“ motorjem

posebno močni, okvirni nizek, močnejša pnevmatična motor, v sredini montiran z dvojno predstavno in spojko, 1 1/4 K. S. — Vozí 30 do 40 km na uro in porabi 2 litri goriva na 100 km.

Dobi se tudi sam motorček, katerega se lahko na navadno močno kolo montira. Cenavnik pa je prav nizak, cenički franko.

»Tribunac F. B. L. tovarna dvokoles v otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 4.

Priporoča se zavod za snaženje oken in stanovanj

VIKTOR TRAPEČAR

LJUBLJANA, Karlovška cesta št. 2

Dlačice na bradi pri damah

in nadležne kocine pod pazduhu, na nadležnih in metlih hitro odstrani. »Cito« kura. Zlasti na obrazu in na metlih, ki jih pokriva kot dih nežna svilena nogavica, se močno opazajo nadležne kocine in so vas mogoče že rast kocin v zadrgo. »Cito« odpravi vsako nezaželeno brez bolečin in nevernosti, radikalno in za vselej. Gospa T. piše: »Čutim se srečno, odkar je »Cito«, sovražnik kocin in dlačic, ugonobil korenike nezaželenih dlačic.« — Tudi gospodje jo lahko uporabijo. Brie brez mila, brez noža in brez aparat. Cena 12 Din. 3 steklenice 25 Din.